

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3054/2017
18.01.2018. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Весне Поповић, председника већа, Добриле Страјина и Лидије Ђукић, чланова већа, у парници тужилаца АА, ББ, ВВ, ГГ и ДД, сви из ..., чији је пуномоћник Војкан Симић, адвокат из ..., против туженог ЋЋ, из ..., чији су пуномоћници Бранислав Глогоњац и Саша Лукић, адвокати из ..., ради заштите од насиља у породици и издржавања, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 481/17 од 27.07.2017. године, у седници одржаној 18.01.2018. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 481/17 од 27.07.2017. године.

Образложење

Пресудом Другог основног суда у Београду П2 1786/16 од 28.03.2017. године, ставом првим изреке, одређена је мера заштите од насиља у породици и забрањено туженом да на било који начин узнемирава тужиоце и наложено му да се уздржава од сваког дрског, злонамерног и безобзирног понашања којим се угрожава телесни интегритет, душевно здравље и спокојство тужилаца, ставом другим изреке, одређена је мера заштите од насиља у породици и забрањено туженом да се приближава тужиоцима на удаљености мањој од 300 метара и наложено туженом да се уздржава од приближавања тужиоцима на овој удаљености, док је ставом трећим изреке, одређена мера заштите од насиља у породици и забрањено туженом да се приближава месту становања тужилаца на удаљености мањој од 300 метара и наложено туженом да се уздржава од приближавања месту становања тужилаца на овој удаљености и одлучено је да ће одређене мере заштите од насиља у породици трајати годину дана од дана доношења пресуде. Ставом четвртим изреке обавезан је тужени да тужиљи АА плаћа на име супружничког издржавања 10.000,00 динара, сваког 01-ог до 05-ог у месецу за текући месец, почев од 06.12.2012. године па убудуће, док за то постоје законски услови или се обавеза не измени другом судском одлуком, на рачун који се води код ЕЕ ..., с тим да ће доспеле, а неплаћене износе

платити одједном. Ставом петим изреке обавезан је тужени да тужиоцу ГГ плаћа на име издржавања 10.000,00 динара, сваког 01-ог до 05-ог у месецу за текући месец почев од 06.12.2012. године па убудуће, док за то постоје законски услови или се обавеза не измени другом судском одлуком, на рачун који се води код ЕЕ ..., с тим да ће доспеле, а неплаћене износе платити одједном. Ставом шестим изреке одбијен је као неоснован захтев тужилаца којим су тражили да се одреди мера заштите од насиља у породици и забрани туженом да се приближава месту рада тужилаца, као и да се наложи туженом да се исели из стана означеног као стан "А", површине 76,60 м² и терасе површине 13,50 м², магацина са гаражом у сутерену зграде, укупне површине 162,40 м², који је делом претворен у стан, једног локала-пословног простора у приземљу зграде површине 73,70 м² и терасе површине 17,40 м², који се налазе у згради у ... у Ул., која је у поступку легализације, која је изграђена на кп. бр. ... КО ..., уписана у ЛН ... и да се наложи туженом да тужиоцима преда наведене непокретности и да се одреди мера заштите од насиља у породици и наложи тужиоцима да се уселе у наведене непокретности. Ставом седмим изреке одбијен је као неоснован захтев тужилаца АА и ГГ, који се односи на издржавање и то од досуђених по 10.000,00 динара до тражених по 20.000,00 динара. Ставом осмим изреке обавезан је тужени да тужиоцима на име трошкова поступка плати 196.875,00 динара. Ставом деветим изреке одбијен је, као неоснован, захтев тужилаца да им тужени на име трошкова поступка плати преко досуђених 196.875,00 динара до тражених 443.250,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 481/17 од 27.07.2017. године одбијена је, као неоснована, жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у ставу првом, другом, трећем, четвртном, петом и осмом изреке.

Против правноснажне другостепене пресуде тужени је благовремено изјавио ревизију из свих законом прописаних разлога.

Тужиоци су дали одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП ("Службени гласник РС" 72/11 и 55/14), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија туженог неоснована.

У спороведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју овај суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила АА и тужени засновали су вабрачну заједницу 1985. године, 04.03.2004. године закључили брак, који брак је разведен 11.07.2011. године. Тужиоци ДД, ББ, ВВ1 (која је у току поступка променила лично име у ВВ) и ГГ су деца тужиле АА и туженог. Тужени је дуги низ година континуирано вршио психичко и физичко насиље према тужиле АА, а после и према деци, овде тужиоцима, што је проузроковало њихово напуштање породичне куће у априлу 2012. године, од када тужиоци живе као подстанари. Тужиоци из страха од туженог, како их тужени не би пронашао, мењају место становања. Односи тужилаца и туженог су и након скоро пет година лоши, тензија између њих и страх тужилаца од новог насиља и даље постоји, што

је последица поремећених односа дуги низ година и насиља које је тужени вршио. Према тужиљи АА психичко и физичко насиље је било готово свакодневно, после сваке грешке следиле су батине, чему су често присуствовала и деца, која би и сама добијала батине, и када су покушавала да заштите мајку, и у другим ситуацијама када нису одговорила на захтеве и очекивања туженог, који их је тукао и разним предметима, а тужиља АА је била више пута хоспитализована, ребра и вилица су јој били поломљени, имала је и других лаких повреда. Тужени је тужиљи АА стављао нож под грло, сину ДД пиштољ у уста, претио му пиштољем говорећи да је, док му ради кажипрст, најјачи у кући, као и осталој деци, којима је говорио да ће им мајци одсећи главу и ставити је на сто, као и на разне друге начине ближе описане у првостепеној пресуди. О повредама тужилаца нема медицинске документације, нити пријава полицији.

Тужиоци од напуштања породичне куће, априла 2012. године, живе у изнајмљеном стану, за који су закупнина и режијски трошкови 200 евра месечно. Тужиља АА је незапослена, пријављена је Националној служби за запошљавање од 20.11.2012. године, слабог је здравственог стања (болује од штитне жлезде, има тромбозу и цисте), које је ограничава само на поједине послове, за терапију, која јој је прописана, издваја око 15.000,00 динара месечно, за храну, одећу и обућу око 30.000,00 динара месечно. Од имовине поседује имовину коју је стекла у заједници са туженим, не користи је, јер је у поседу туженог, помажу јој деца, која повремено раде. Тужилац ДД је ... у ..., по уговору на одређено време, заради око 60.000,00 динара месечно. Тужиља ЖЖ повремено ради, тренутно је незапослена. Тужиља ВВ од скоро живи у иностранству, долази у ..., повремено шаље новац. Тужилац ГГ је рођен ... године, на завршној је години Факултета ... у статусу самофинансирајућег студента, прву годину студија уписао је ... године, годишње му је за школарину потребно око 98.000,00 динара, за књиге 10.000,00 динара, за пријаву испита 600,00 динара, а у ванредним роковима и по 1.000,00 динара, пријави просечно десет испита годишње, за храну, одећу и обућу месечно му је потребно око 30.000,00 динара. Непокретност, коју му је тужени поклонио не користи, јер је у поседу туженог. Повремено је обављао хонорарне послове, као новинар и месечно је зарађивао 30.000,00 динара, како би могао да студира, помагали су му брат и сестре. Тужени је незапослен, поднео је захтев за пензију, о ком захеву није одлучено. Обављао је делатност као предузетник у „33“, према извештају пореске управе остваривао је нето приход од 270.000,00 динара годишње, са радом је престао 18.08.2014. године, живи од уштеђевине, која ће му бити довољна најмање за наредне две године. Месечне потребе су му од 200 до 300 евра, помаже му син ЂЂ, тако што повремено плаћа трошкове становања, заједно се хране. За лекове за притисак потребно му је 600,00 динара месечно, редовно контролише рамена, након операције ..., од кога је лечен у периоду 2001/2006. године. Поседује њиву у ..., стан у Улици ..., који није завршен, продао је осам станова у згради у Улици ..., у којој је раније живео са тужиоцима, остала су му два стана, у једном живи он, а у другом његов син ЂЂ. Локал тренутно не издаје, станове и локал је поклонио тужиоцима, али је покренуо поступак за раскид уговора, због неблагодарности.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су правилно закључили да описано понашање туженог представља насиље у породици у смислу члана 197. став 2. тачка 1. и 6. Породичног закона и да су испуњени законом прописани услови

за пружање заштите од насиља у породици. Одлучујући о захтеву тужилаца правилно су нижестепени судови применили материјално право, када су туженом, у складу са чланом 198. Породичног закона, изrekli одговарајуће мере заштите од насиља.

Наиме, према члану 197. став 1. Породичног закона, насиље у породици јесте понашање којим један члан породице угрожава телесни интегритет, душевно здравље или спокојство другог члана породице, док су у ставу 2. истог члана наведени карактеристични видови насиља у породици, који се у пракси најчешће испољавају.

Насиље у породици подразумева свако понашање које одступа од стандарда уобичајеног опхођења и комуницирања са члановима породице, за које, да би било квалификовано као насиље у породици, није неопходан одређени континуитет (трајност и виšekратност таквог понашања), већ је у одређеним ситуацијама довољан и један акт понашања који има карактер насиља у породици.

Мере заштите од насиља у породици прописане су чланом 198. ставом 2. Породичног закона. Извршено породично насиље, без обзира на интензитет и облик испољавања, довољан је разлог за изрицање мера породично правне заштите, при чему треба имати у виду да изрицање мера заштите од породичног насиља има места и у периоду када насилник не испољава насиље. Мере заштите морају бити ефикасне и сврсисходне, како би могле остварити свој циљ на плану превенције, како посебне тако и опште, а њихов крајњи циљ је заштита породице као основне али и најзначајније заједнице људског друштва, како као целине, тако и сваког њеног члана појединачно. Мере заштите од насиља у породици, као и њихов број и врста, одмеравају се у складу са утврђеним степеном вербалног насиља које је насилник испољио према жртви насиља, предузетим физичким нападима, тежини повреда и узнемиравању које жртва насиља трпи од насилника, као и проценом опасности од понављања насиља. Приликом избора мере коју ће суд одредити мора се узети у обзир и максимално уважити мишљење жртве о степену опасности која јој прети, јер се заштита пружа жртви, па њена субјективна процена заснована на дотадашњим односима са насилником представља основни елемент који суд узима у обзир, када бира меру коју ће у конкретном случају одредити. Законом прописане мере заштите нису само казна за учиниоца насиља у породици, оне имају и превентивно дејство, јер опомињу и упозоравају учиниоца на то какве га законске последице очекују за случај да убудуће понови своје дело, због чега делују и у циљу спречавања понављања насилничког понашања.

Код утврђеног да је тужени према тужиљи АА вршио психичко и физичко насиље које је било готово свакодневно, да су после сваке грешке следиле батине, чему су често присуствовала и деца, која би и сама добијала батине, и када су покушавала да заштите мајку и у другим ситуацијама када нису одговорила на захтеве и очекивања туженог, који их је тукао и разним предметима, да је тужиља АА била више пута хоспитализована, да су јој ребра и вилица били поломљени, да је имала и других лаких повреда, да је тужени тужиљи АА стављао нож под грло, сину ДД пиштољ у уста, да му је претио пиштољем говорећи да је, док му ради кажипрст, најјачи у кући, као и осталој деци, којима је говорио

да ће им мајци одсећи главу и ставити је на сто, као и на разне друге начине, по оцени Врховног касационог суда, описано понашање туженог према тужиоцима представља насиље у породици, у смислу члана 197. став 2. тачка 1. и 6. Породичног закона. С обзиром на овакво понашање туженог, које је проузроковало напуштање породичне куће од стране тужилаца у априлу 2012. године, од када тужиоци живе као подстанари, као и да тужиоци из страха од туженог, како их тужени не би пронашао, мењају место становања, те да су односи тужилаца и туженог и након скоро пет година лоши, да тензија између њих и страх тужилаца од новог насиља и даље постоји, то су нижестепени судови правилно применили материјално право када су туженом у складу са чланом 198. Породичног закона изrekli мере заштите од насиља у породици. Мере је било неопходно одредити и у односу на тужиоце ДД и ВВ, иако исти бораве у иностранству, с обзиром да исти долазе у Трајање изречених мера адекватно је степену вербалног и физичког насиља које је тужени испољио према тужиоцима, израженој упорности и створеном ризику од могућих последица по интегритет и душевно здравље тужилаца. Стога, Врховни касациони суд налази да су неосновани наводи ревизије туженог о погрешној примени материјалног права.

Ревизијом се неосновано указује на кривичноправни аспект насиља у породици у смислу изазивања конкретне опасности по тужиоце, као оштећене, међутим, Породични закон не захтева такве последице, нити тражи да се ради о моделу понашања туженог, као услову за постојање насиља и основу за изрицање мере заштите од истог.

По налажењу Врховног касационог суда, правилно је примењено материјално право, када је обавезан тужени да тужиљи АА плаћа на име супружничког издржавања 10.000,00 динара месечно, почев од 06.12.2012. године па убудуће, док за то постоје законски услови, с обзиром на то да тужиља нема довољно средстава за издржавање и незапослена је, при чему је и нарушеног здравља, правилном применом члана 151. став 1. и 3. Породичног закона.

Чланом 151. ставом 1. Породичног закона, прописано је да супружник који нема довољно средстава за издржавање, а неспособан је за рад или је незапослен, има право на издржавање другог супружника сразмерно његовим могућностима, док је ставом 3. истог члана прописано да нема право на издржавање супружник ако би прихватање његовог захтева за издржавање представљало очигледну неправду за другог супружника. И по оцени Врховног касационог суда, испуњени су услови из члана 151. став 1. и 3. и члана 160. Породичног закона, који се у конкретном случају тичу услова и висине супружничког издржавања. Правилно су нижестепени судови закључили да је тужени у могућности да издржава тужиљу АА, са износом од 10.000,00 динара месечно, с обзиром на то да тужиља нема довољно средстава за издржавање и незапослена је, осим тога је и нарушеног здравља. При одлучивању о висини износа за супружничко издржавање нижестепени судови су правилно ценили материјалне прилике и тужиље и туженог.

Неосновани су наводи ревизије да је другостепени суд погрешно применио материјално право, односно да није применио члан 156. Породичног закона, по коме су у обавези и деца да издржавају родитеља који је неспособан за рад, а нема довољно

средстава за издржавање. Ово из разлога што је та обавеза супсидијарна у односу на обавезу супружника. Неосновани су и наводи ревизије којима се указује да су нижестепени судови пропустили да одреде до када ће трајати издржавање тужиље, с обзиром на то да је чланом 163. ставом 2 Породичног закона прописано да издржавање супружника после престанка брака не може трајати дуже од пет година, из чега следи да право на законско издржавање престаје престанком законом прописаних услова, а не на основу судске одлуке, што указује да судска одлука нема конститутивни, бећ деклараторни карактер.

Такође, по налажењу Врховног касационог суда, правилно је примењено материјално право када је обавезан тужени да тужиоцу ГГ плаћа на име издржавања 10.000,00 динара месечно, почев од 06.12.2012. године па убудуће, док за то постоје законски услови, с обзиром на то да су нижестепени судови правилно закључили да тужилац, иако је пунолетан, има право на издржавање од туженог, јер се редовно школује и није навршио 26. година живота, правилном применом члана 155. став 1. Породичног закона.

Чланом 64. став 1. Породичног закона одређено је да дете има право на образовање у складу са својим способностима, жељама и склоностима, а према члану 155. став 2. истог закона, има право на издржавање од родитеља, сразмерно њиховим могућностима и у периоду школовања до навршене 26 године живота. Тужилац ГГ је тек након доношења првостепене пресуде напунио 26 година, па с обзиром на то да се налази на редовном школовању, то исти има право на издржавање и од туженог док за то постоје законски услови. Имајући ово у виду, као и да је утврђено да је тужиоцу за школарину годишње потребно око 98.000,00 динара, за књиге 10.000,00 динара, за пријаву испита 600,00 динара, а у ванредним роковима и по 1.000,00 динара, да пријави просечно десет испита годишње, затим за храну, одећу и обућу да му је потребно око 30.000,00 динара месечно, да непокретност коју му је поконио тужени не користи, јер је у поседу туженог, то је правилном оценом потреба тужиоца ГГ, као повериоца издржавања и могућности туженог, као дужника издржавања утврђена обавеза туженог у висини од 10.000,00 динара. Неоснован је навод да је тужилац повремено обављао хонорарне послове, као новинар, када је месечно зарађивао 30.000,00 динара, јер је на тај начин доприносио свом издржавању и плаћању школарине, којом приликом су му помагали брат и сестре.

Како у конкретном случају не постоје разлози због којих је ревизија изјављена, нити разлози на које ревизијски суд пази по службеној дужности, Врховни касациони суд је на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа-судија
Весна Поповић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић